

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Vorwort

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

ILLUSTRISIME

AC

CELEBERRIME VIR.

*Et hæc altera est, quam
beneficiorum in me col-
latorum dudum TIBI decrevi, opta-
ta gratulatio! in qua nihil felicius,
nihil animo meo magis accommodatum
accidere posse prævidebam, quam quod*

) 3

et

et gratus esse deberem, et palam dicere possem.

*Nam etsi TU humilitate prope-
modum nimia, in iis, quos cumulatis
arctissime TIBI devinxisti benefi-
ciis, gratitudinis vocem continuo com-
primis, et memori in mente leve facti
vestigium, quod expunctum potius cu-
peres, superesse velis, id in mea hac
causa, crudelior quam generosior con-
tendere non potes.*

*Equidem neque ego, aut quæ mi-
hi aliis præclare fecisti, quanquam
deberem, in vulgus indicare unquam
hic constituo, aut impudenter me ama-
re,*

re, et in capite libri **TUO NO-**
MINI sacri licentiosius me **TIBI**
laudare, aut demum fcede **TE** adula-
ri volo aut possum: ut enim prius a
viribus, ita posterius a voluntate in
integrum abest, et omni ingenuo viro,
tum maxime austero Luxemburgo in-
dignum; sed id solum in lucem protra-
here gestio, Paterna pene cura **TE**
meo præfuisse studio, *Artem huma-*
næ saluti sacram non solum meis
TE infudisse auribus, sed et ita ani-
mo inscripsisse, ut, quæ quidem ego
hodie et limata et exquisita proferre
possum, **TUA** esse clare intelli-
gantur.

*Quæ cum ita sint, me, nec animi
TUI gravitas prohibere voce, nec
magnitudo, quo minus honoratus sis,
interpellare possunt, nec, si demum
TIBI Religio cordi est, unquam
debent.*

*Etenim eo severitatis haud progre-
di TU potes, ut me et falsum, dum
sanctè promisi, me eos, qui me Ar-
tem Medicam docuerunt, in eaque
instituerunt & promoverunt, paren-
tum loco habiturum & honoratu-
rum, iurasse velis, et TUO labore
partam gloriam intercipere cogas;
hoc enim etiamsi optares, imo iüberes,
ego*

ego sane haud sustinerem, nec obedi-
rem, cum eo semper sim iure, ut et
honestæ et bonæ causæ indeclinabi-
lem, qui nec minimum quidem de
ea alteri concedat, offeram animum.

Quapropter pro summo meo iu-
re, et honorem *TIBI* a Discipulo
haberi hodie, et gratias olim clan-
culum solum habitas, et per furtum
hinc inde actas, cum pro rerum alia-
rum magnitudine, quas gessisti, tum
pro mea imprimis institutione nunc
TIBI persolvi etiam invitus pati
debes; et æquo, crede mihi IL-
LUSTRISSIME *van SWIETEN*,

) 5

id

id semel, cum et ex antiquissimo et
candidissimo affectu persolvantur, pa-
tere animo; alias etiam ego iam
minus mitis, T U O severus magis
exemplo, pro eodem meo iure, ad ca-
piendam qualemcunque ex hoc, quod
T I B I inscribo, opere laudem, T E
cogam adigamque. Quid enim in
illo est, et grave et ponderosum,
quod T U U M non sit? quod non
sit ex T U I S collegiis exscriptum,
aut demum sic inter colloquendum, a
T E profectum? ut mei Discipuli
non mihi, sed T I B I obstricti esse
debeant. Sed nonne maluisses hæc
in publicum haud efferi? et T U A
et

et mea culpa est: cur TU adeo pa-
rum laudis cupidus, ego TU Æ
amans?

Postremo annuos Discipulorum, et
quod egregii sint, et amari merean-
tur, labores TIBI plurimum com-
mendo, non adeo me ipsum, aut meos:
sive enim munus officii ad amissum
exequar, nec laude aliqua, nec re-
commendatione maiori dignus, fidem
datam solum libero; sive non exacte
adimpleam, exprobrationem et odium
merui; illi vero nec publici muneris
vi adstricti, nec ulla lege coacti, sed
ab omnibus conditionibus vacui, sua
spon-

Sponte, omni cura studioque in Me-
dicarum rerum cognitionem ita ra-
piuntur, ut et studii Professores ad-
moneant, et aliquando ad id etiam
cogant. Non sine summa animi vo-
luptate recordor præmaturorum in
studiis progressum THA. BAYER,
PHIL. MARHERR, A. KRAM-
MÉR, quos TU IPSE in examini-
bus miratus. Maximo cum oblecta-
mento sæpius lego illud a perspicua-
cissimo MARHERR de Actione mus-
culorum solutum problema cathedra di-
gnum; hos si TU amore, beneficiis
complectaris, ut soles et debes, ultra
expectationem mihi gratificaris.

MATE-

MATERIAE MEDICAE
ET
CHIRURGICAE
CONSPPECTUS

Tom. I.

Classis I. Cardiacorum nutrientium	pag.	1
Cerealia		1
Legumina		12
Olera		17
Radices		18
Fructus		35
Animalia		62
1. Mammalia		63
2. Aves		67
3. Amphibia		77
4. Pisces		80
5. Insecta		88
6. Vermes		89
7. Animalium producta		91
Potus		104
II. Cardiacorum nerveorum		107
Vis electrica		107
Animalium exhalationes		111
Terrae exhalationes		112
Vegetabilium grati vapores		114

Classis